

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารทางเภสัชกรรมใน
โรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้เขียน

นางสาวกาญจนา หัตถสิน

เภสัชศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเภสัชกรรมคลินิก

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผศ. วรรณดี	แต่ไศตติกุล	ประธานกรรมการ
ผศ. ดร. สยาม	แก้ววิจิต	กรรมการ
นายมานพ	ขันตี	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและประเมินผลของปัจจัยที่เป็นอุปสรรค และปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการให้บริหารทางเภสัชกรรมในโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ รวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน เมษายน-สิงหาคม 2544 โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 4 ชนิด คือ 1) แบบบันทึกข้อมูลโรงพยาบาล 2) แบบสอบถามเภสัชกร 3) แบบสอบถามแพทย์ และ 4) แบบสอบถามพยาบาล แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนาและไคสแควร์ โดยใช้โปรแกรม SPSS/WIN

การให้บริหารทางเภสัชกรรมที่ได้ศึกษามี 8 กิจกรรม คือ 1) การให้คำแนะนำปรึกษาผู้ป่วยด้านยา 2) การบันทึกและติดตามอาการอันไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา 3) การจ่ายยาแก่ผู้ป่วยในแบบหนึ่งหน่วยของการให้ยาหรือแบบรายวัน 4) ศูนย์ข้อมูลข่าวสารด้านยาแก่บุคลากรทางการแพทย์ 5) การประเมินการใช้ยา 6) การบริหารทางเภสัชกรรมบนหอผู้ป่วย 7) การตรวจวัดระดับยาในร่างกาย และ 8) การเตรียมเภสัชภัณฑ์พิเศษปราศจากเชื้อที่ให้แก่ผู้ป่วยเฉพาะราย ซึ่งพบว่าโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่มีกิจกรรมเหล่านี้เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ กิจกรรมลำดับที่ 2, 1=4, 3, 5=6 โดยกิจกรรมลำดับที่ 7 และ 8 ยังไม่มีการปฏิบัติ

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการให้บริหารทางเภสัชกรรมเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย คือ การขาดความรู้และทักษะ บุคลากรไม่เพียงพอ เวลาไม่เพียงพอ ขาดการสนับสนุนจากหัวหน้าและเพื่อนร่วมงาน และขาดความร่วมมือจากฝ่ายอื่นๆ

ส่วนปัจจัยที่ส่งเสริมที่มีต่อการให้บริบาลทางเภสัชกรรม คือ การได้รับความร่วมมือจากฝ่ายอื่นๆ การสนับสนุนจากหัวหน้าและเพื่อนร่วมงาน การมีความรู้และทักษะ การมีทัศนคติที่ดี และความสัมพันธ์ที่ดีกับฝ่ายอื่นๆ

เภสัชกรได้ระบุสิ่งที่ต้องการเพิ่มเติมเพื่อการพัฒนางานนี้เรียงตามลำดับ คือ ความรู้และทักษะ การเพิ่มจำนวนเภสัชกร การสนับสนุนจากแพทย์ ผู้อำนวยการ พยาบาล และเภสัชกรคนอื่นๆ

ผลการวิจัยชี้ว่า การให้คำแนะนำปรึกษาผู้ป่วยด้านยา เป็นกิจกรรมลำดับแรกๆ ที่ควรเริ่มปฏิบัติในโรงพยาบาลชุมชน เนื่องจากผู้ป่วยได้รับประโยชน์ที่เห็นได้อย่างชัดเจน แพทย์และพยาบาลส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากถึงปานกลางและให้การสนับสนุน อีกทั้งเภสัชกรก็มีความพึงพอใจและมีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน ส่วนการบันทึกและติดตามอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยาและศูนย์ข้อมูลข่าวสารด้านยาแก่บุคลากรทางการแพทย์ ควรเริ่มเป็นลำดับที่สองและสามตามลำดับ เนื่องจากเภสัชกรส่วนใหญ่ยังต้องการความรู้ทางด้านคลินิกและแหล่งข้อมูลในการสืบค้นเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มคุณภาพของงานให้ดีขึ้น จากการหาความสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมบริบาลเภสัชกรรม พบว่าเภสัชกรที่จบปริญญาตรีมีความพึงพอใจในการให้คำแนะนำปรึกษาผู้ป่วยด้านยามากกว่าผู้ที่จบระดับสูงกว่าปริญญาตรี ส่วนงานบันทึกและติดตามอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยานั้น เภสัชกรกลุ่มที่มีอายุไม่เกิน 31 ปี และกลุ่มที่เคยปฏิบัติงานนี้มาก่อนมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากกว่าเภสัชกรกลุ่มอื่นๆ ส่วนเภสัชกรที่โสด มีความมั่นใจในการปฏิบัติงานนี้มากกว่าเภสัชกรกลุ่มอื่นๆ

เภสัชกรโรงพยาบาลชุมชนและผู้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของเภสัชกรในโรงพยาบาลชุมชนสามารถนำข้อมูลนี้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาหรือวางแผนปฏิบัติงานบริบาลทางเภสัชกรรมในโรงพยาบาลชุมชนต่อไป

Thesis Title	Factors Affecting the Pharmaceutical Care in Community Hospitals in Chiang Mai Province		
Author	Miss Kanchana Hattasin		
Master of Pharmacy	Clinical Pharmacy		
Examining Committee	Asst. Prof. Wandee	Taesotikul	Chairman
	Asst. Prof. Dr. Sayam	Kaewvichit	Member
	Mr. Manop	Kantee	Member

ABSTRACT

The objectives of this research were to study and evaluate barrier and supporting factors affecting the pharmaceutical care in community hospitals in Chiang Mai. Data were collected from 4 different types of questionnaire during April – August, 2001. The questionnaires were as follows: 1) Hospital Records, 2) Pharmacist Questionnaire, 3) Doctor Questionnaire, and 4) Nurse Questionnaire. The descriptive statistics and Chi-square were used in data analysis by using SPSS/WIN.

Eight major activities involved in pharmaceutical care were investigated in this study. They were 1) Drug Counseling, 2) Adverse Drug Reactions, 3) Unit Dose or Daily Dose, 4) Drug Information Service, 5) Drug-use Evaluation, 6) Acute Care, 7) Therapeutic Drug Monitoring, and 8) Specialized Aseptic Dispensary. It was found that activities most found in the community hospital were activity no.2, activities no.1 and 4, and activities no.5 and 6. Activities no.7 and 8 were not found to be implemented in the hospitals.

The barrier factors in the pharmaceutical care activities, in the order of importance from more to less, were lack of knowledge and skills, lack of personnel, lack of time, lack of support from superior and peers, and lack of co-operation from other departments.

Factors that could assist in improving the quality of pharmaceutical care were co-operation from other departments, encouragement from superior and peers, better knowledge and skills, positive outlook, and good relationships with other departments.

Pharmacists had listed the following changes to be implemented in order to improve the quality of the service: supplementary training to enhance knowledge and skills, increase of the number of pharmacists in the hospitals, and co-operation from doctors, directors, nurses, and other pharmacists.

The findings from the research showed that drug counseling should be the first priority for community hospitals. This is because the patients could gain more benefit from the activities. Most doctors and nurses are relatively satisfied with strong supports of these activities. Furthermore, pharmacists are also satisfied and confident in doing these activities.

The second and third priority of the activities that should have in the community hospitals are adverse drug reactions and drug information services. But most pharmacists still need additional knowledge on clinical work and additional sources for information.

The results showed that pharmacists with a bachelor degree were more satisfied with drug counseling than pharmacists with higher qualification. Pharmacists under the age of 31 and those who have done these adverse drug reactions before were more satisfied with their works than the other groups of pharmacists. While pharmacists who were single show more confidence in doing adverse drug reactions than the other groups of pharmacists.

Pharmacists in community hospitals and those who studied the roles of pharmacist in community hospitals can use these informations to develop and plan for better pharmaceutical care in the community hospitals.